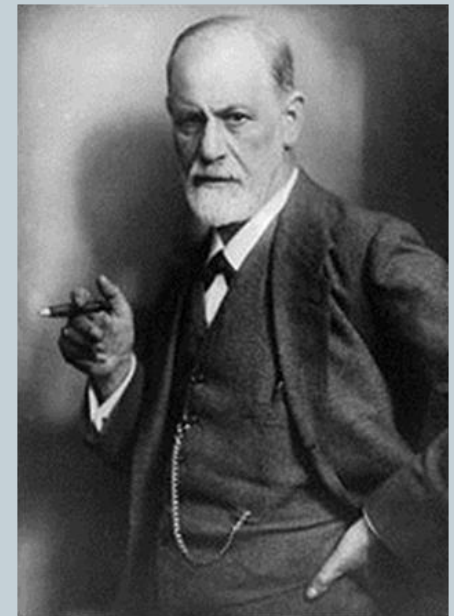
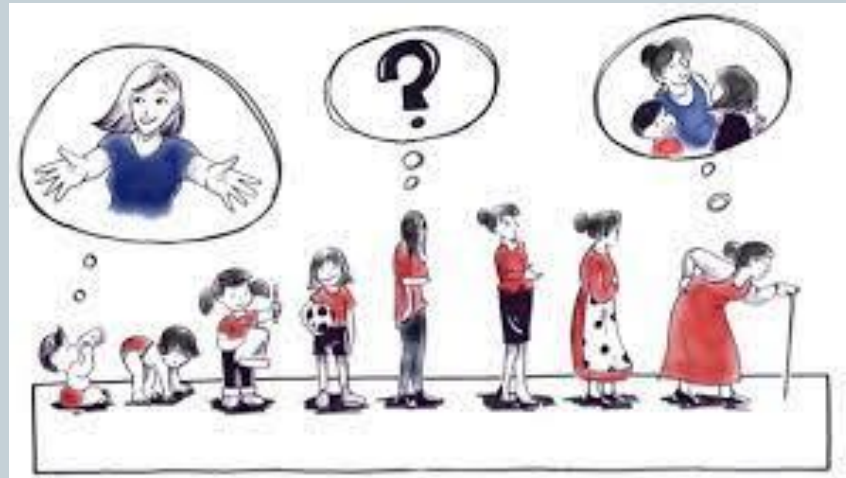
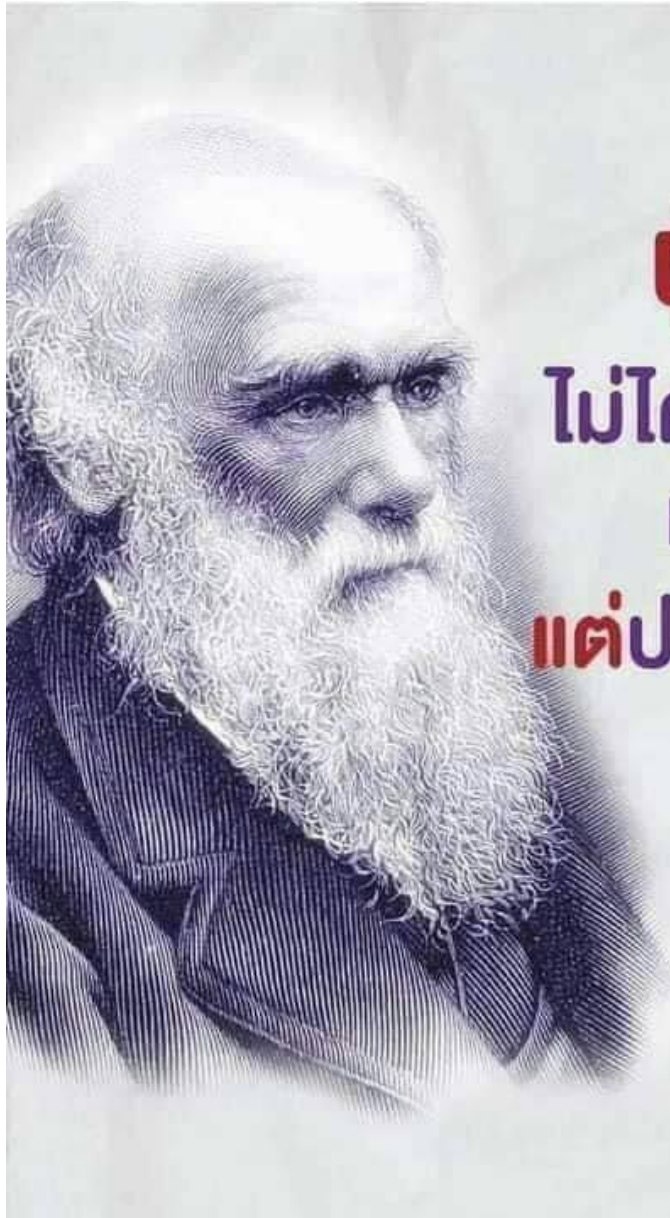

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตวิทยา

ผู้ที่อยู่รอด
ไม่ได้แข็งแกร่งที่สุด
หรือฉลาดที่สุด
แต่ปรับตัวได้ดีที่สุด
ในทุกการ
เปลี่ยนแปลง
- ชาลส์ ดาร์วิน -

193/1000

ความหมายของจิตวิทยา

จิตวิทยา (Psychology) ศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมและกระบวนการจิตใจของมนุษย์

กู๊ด (Good. 1959) : จิตวิทยาเป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของอินทรีย์หรือสิ่งมีชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

ฮิลการ์ด (Hilgard. 1959) : จิตวิทยาหมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์

- หาคำอธิบายกลไก การทำงานของจิตใจ มนุษย์ พฤติกรรมต่างๆ เกิดขึ้นจากอะไร
- ศึกษา เพื่อรักษา คนเป็น โรคซึมเศร้า อาการทางจิต

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud's Psychoanalytic Theory)

- เน้นเรื่องจิตไร้สำนึกว่าเป็นแรงขับที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล
  - มีความเชื่อว่า มนุษย์มีสัญชาตญาณ (**Instinct**) 2 อย่างติดตัวมาแต่กำเนิด
    - 1** สัญชาตญาณในการดำรงชีวิต (**Life Instinct**) คือ สัญชาตญาณในการตอบสนองความต้องการของร่างกาย
    - 2** สัญชาตญาณแห่งความตาย (**Death Instinct**) การป้องกันตนเอง การถอยกลับไปสู่ความเป็นเด็ก-ดัดสุญ
- สัญชาตญาณทั้ง 2 ขึ้นอยู่กับหลักความพอใจ (**Principle of Pleasure**)

กระบวนการทำงานตามธรรมชาติของจิตมนุษย์

- ฟรอยด์ แบ่งกระบวนการทำงานตามธรรมชาติของจิตมนุษย์ไว้ 3 ระดับโดยการเปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็งลอยน้ำ

1. จิตรู้สำนึก (Conscious) เป็นสภาพที่บุคคลรู้ตัวว่าเป็นใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน ฯลฯ เป็นจิตส่วนที่ควบคุมให้แสดงพฤติกรรมตามหลักเหตุผลและสิ่งผลักดันภายนอกตัว

2. จิตไร้สำนึก (Unconscious) เป็นสภาพที่บุคคลไม่รู้ตัว บางทีเพราะลืม เพราะเก็บกด หรือเพราะไม่ตระหนักในตนว่ามีสิ่งนั้นอยู่ เช่น ไม่รู้ตัวว่าอิจฉาเพื่อน หรือลืมว่าตนเองเกลียดบางอย่าง

3. จิตใต้สำนึก (Subconscious) เป็นสภาพจิตกึ่งรู้สำนึก ถ้าเข้ามาในห้วงนี้ก็ตระหนักได้ แต่ถ้าไม่คิดถึงจิตส่วนนั้นจะเหมือนกับไม่มีตนเอง เช่น อาจกังวลในบางเรื่อง กลัวในบางสิ่ง โกรธคนบางคน

จิตทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว ชนิดไหนมีอำนาจเหนือกว่า บุคคลนั้นๆ ก็มักจะแสดงพฤติกรรมหนักไปทางจิตส่วนนั้น และจิตไร้สำนึกจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมากกว่าจิตส่วนอื่น ส่วนจะแสดงพฤติกรรมออกไปในลักษณะใด มักขึ้นกับโครงสร้างของจิต ซึ่งมี 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ อิด (id) อีโก้ (ego) และซูปเปอร์อีโก้ (super ego) คำว่า “อิด” เป็นพื้นฐานดั้งเดิมของบุคคล เช่น ความอยาก ตัณหา ความต้องการ ความป่าเถื่อน อันถือเป็นธรรมชาติแท้ๆ ยังไม่ได้ขัดเกลา “อีโก้” เป็นพลังส่วนที่จะพยายาม หาทางตอบสนอง ความต้องการของอิด และ “ซูปเปอร์อีโก้” เป็นพลังที่คอยควบคุม อีโก้ ให้อีโก้ หาหนทางที่เหมาะสมที่สุดในการสนองความต้องการของ อิด โดยเหนียวรั้งให้ทำอะไรอยู่ในกรอบประเพณี ถูกเหตุถูกผลให้คำนึงถึงความผิดชอบชั่วดี คุณธรรม และสังคมที่แวดล้อม

กระบวนการทำงานตามธรรมชาติของจิตมนุษย์

- จิตทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว ชนิดไหนมีอำนาจเหนือกว่าบุคคลนั้นๆ ก็มักจะแสดงพฤติกรรมหนักไปทางจิตส่วนนั้น
- จิตใต้สำนึก จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมากกว่าจิตส่วนอื่น

โครงสร้างของบุคลิกภาพ (Structure of Personality)

ฟรอยด์ กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลจะแสดงออกมาเช่นใด ลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับ
โครงสร้าง 3 ส่วนของจิต ดังนี้

1. Id จะเป็นต้นกำเนิดของบุคลิกภาพ และเป็นส่วนที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด ตอบสนองความต้องการ ความสุข ความพอใจ ในขณะที่เด็วกันก็จะทำหน้าที่ลดความเครียดที่เกิดขึ้น การทำงานของ Id จึงเป็นไปตามหลักความพอใจ (Pleasure Principle) ที่ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมตามความเป็นจริง จะเป็นไปในลักษณะของการใช้ความคิดในขั้นปฐมภูมิ (Primary Process of Thinking) เช่น เด็กหิวก็จะร้องไห้ทันที เพื่อตอบสนองความต้องการของเขา และส่วนใหญ่ที่อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก

2. Ego จะเป็นส่วนของบุคลิกภาพที่ทำหน้าที่ประสาน อิด และ ซูเปอร์อีโก้ ให้แสดงบุคลิกภาพออกมาเพื่อให้เหมาะสมกับความเป็นจริง และขอบเขตที่สังคมกำหนดเป็นส่วนที่ทารกเริ่มรู้จักตนเองว่า ฉันเป็นใคร Ego ขึ้นอยู่กับหลักแห่งความเป็นจริง (Reality Principle) ที่มีลักษณะของการใช้ความคิดในขั้นทุติยภูมิ (Secondary Process of Thinking) ซึ่งมีการใช้เหตุผล มีการใช้สติปัญญา และการรับรู้ที่เหมาะสม และอีโก้ (Ego) เป็นส่วนที่อยู่ในระดับจิตสำนึกเป็นส่วนใหญ่

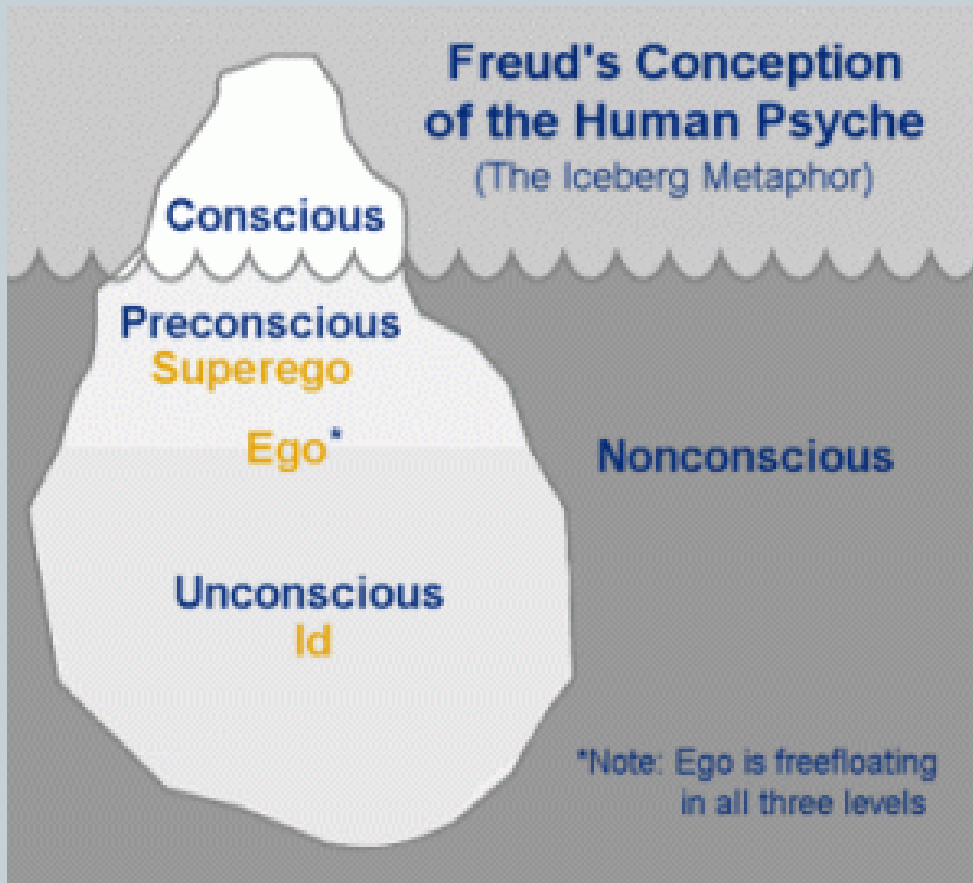

โครงสร้างของบุคลิกภาพ (Structure of Personality)

3. Superego เป็นส่วนที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมจรรยา บรรทัดฐานของสังคม ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ซึ่งทำหน้าที่ผลักดันให้บุคคลประเมิณพฤติกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ มโนธรรม จริยธรรมที่พัฒนามาจากการอบรมเลี้ยงดู โดยเด็กจะรับเอาค่านิยม บรรทัดฐานทางศีลธรรม จรรยา และอุดมคติที่พ่อแม่สอนเข้ามาไว้ในตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเวลาที่เด็กมีอายุประมาณ 3 – 5 ขวบ เด็กจะพัฒนาความรู้สึกเหล่านี้ไปตามวัย โดยมีสภาพแวดล้อมทางบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ การทำงานของ **Superego** จะขึ้นอยู่กับหลักแห่งจริยธรรม (**Moral Principle**) ที่ห้าม ควบคุม และจัดการไม่ให้ **Id** ได้รับการตอบสนองโดยไม่คำนึงถึงความผิดชอบชั่วดี โดยมี **Ego** เป็น ตัวกลางที่ประสานการทำงานของแรงผลักดันจาก **Id** และ **Superego**

ทฤษฎีภูเขาน้ำแข็ง

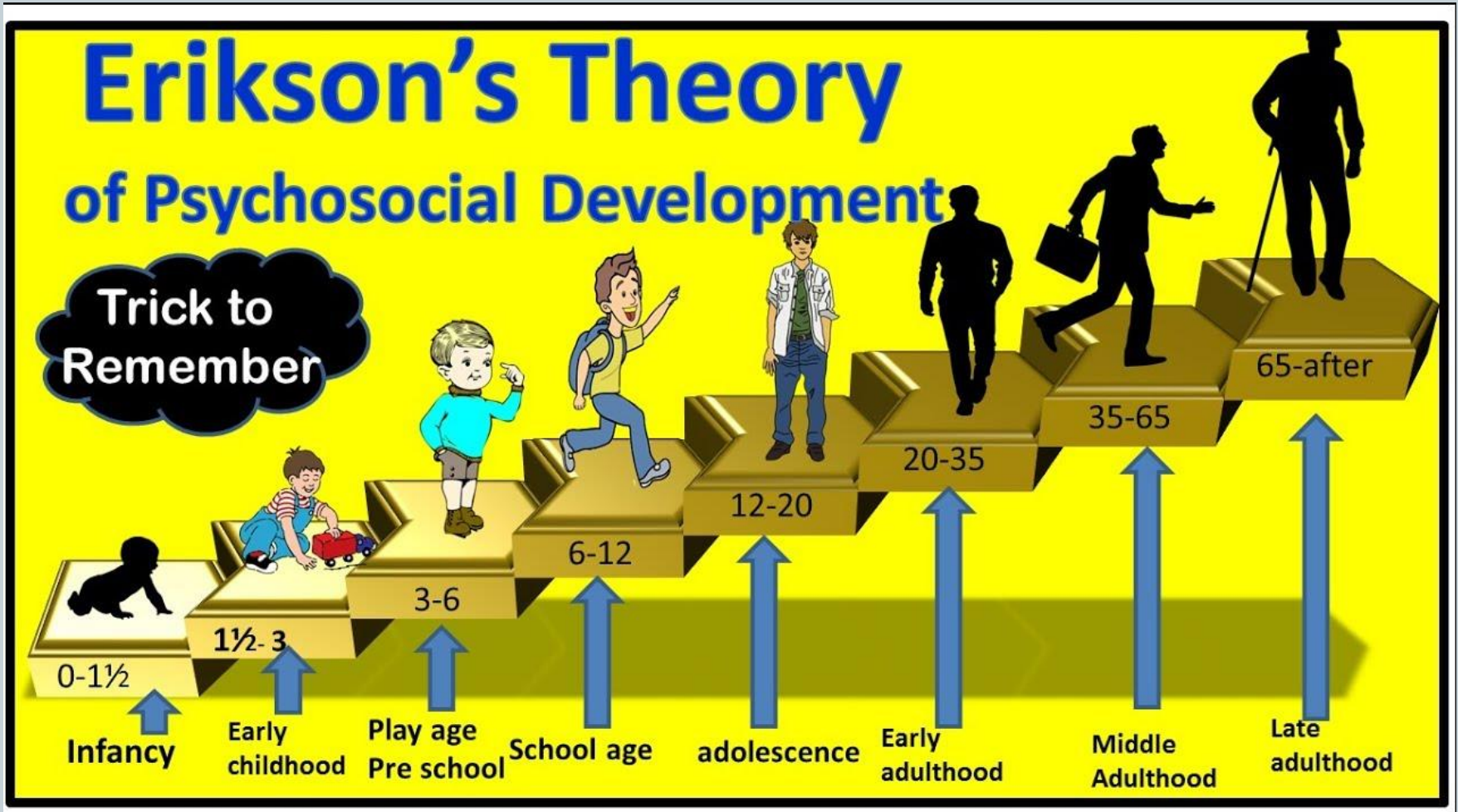
แบ่งจิต ออกเป็น 3 ระดับ

1. จิตสำนึก
2. จิตกึ่งสำนึก
3. จิตไร้สำนึก
(ไม่รู้ตัว เก็บกด แสดงออกมาตอนพลั้งเผลอ)

โครงสร้างทางจิต

1. **ID** สัญชาตญาณในการดำรงชีวิต
(Life Instinct) สัญชาตญาณแห่งความตาย
(Death Instinct)
2. **EGO** สิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมที่เกิดจาก
ID โดยอาศัยกฎเกณฑ์ทางสังคม
3. **SUPER EGO** มโนธรรม อบรม สั่งสอน

ทฤษฎีพัฒนาการทางด้านจิตใจและสังคม Erik Erikson

Group	Age	Virtue	Crisis
Infants	0 to 18 mo	Hope	Trust vs. Mistrust
Toddlers	18 mo to 3 yrs	Will	Autonomy vs. Shame & Doubt
Preschool	3 to 6 yrs	Purpose	Initiative vs. Guilt
Childhood	6 to 12 yrs	Competence	Industry vs. Inferiority
Adolescence	12 to 18 yrs	Fidelity	Identity vs. Role Confusion
Young Adults	19 to 40 yrs	Love	Intimacy vs. Isolation
Middle Adulthood	40 to 65 yrs	Care	Generativity vs. Stagnation
Seniors	65 yrs +	Wisdom	Ego Integrity vs. Despair

ความหมายของจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ

- **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ** เป็นสาขาหนึ่งของจิตวิทยา มุ่งเน้นการศึกษาพฤติกรรมมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และประยุกต์ใช้ข้อเท็จจริงและหลักการทางจิตวิทยา เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคลากรภายในองค์การ

วัตถุประสงค์ของจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ

1. เพื่อบรรยายพฤติกรรม : มีพฤติกรรมใดเกิดขึ้น และเกิดขึ้นได้อย่างไร เช่น ผู้ชายกับผู้หญิงมีพฤติกรรมการทำงานในกลุ่มแตกต่างกันอย่างไร หรือ พนักงานที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกันจะมีผลต่อการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างไร
2. เพื่อความเข้าใจพฤติกรรม ต้องทราบสาเหตุของการเกิดของพฤติกรรม ค้นหาปัจจัยที่ทำให้บุคลากรมีแรงจูงใจและพึงพอใจในงานแตกต่างกัน
3. เพื่อทำนายพฤติกรรม : พฤติกรรมเหล่านั้นจะเกิดขึ้นเมื่อไร ภายใต้เงื่อนไขอะไร
4. เพื่อควบคุมพฤติกรรม : การคัดเลือกบุคลากร โดยการทดสอบคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเพิ่มประสิทธิผลขององค์การ

- 1. การใช้ห้องปฏิบัติการปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างยุติธรรม :** การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร การให้รางวัล การให้ความสนใจต่อการละเมิดสิทธิของบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและเป็นธรรม
- 2. การช่วยทำให้งานมีความน่าสนใจและน่าพึงพอใจ :** การออกแบบงานที่ทำให้บุคลากรรู้สึกพึงพอใจในการทำงาน จูงใจให้บุคลากรทำงาน สร้างทีมงาน
- 3. การช่วยให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น** โดยการฝึกอบรม ส่งเสริม พัฒนาศักยภาพ ออกแบบรูปแบบและกระบวนการทำงาน